

פינת השבוע

פרשת כי תבא תשע"ט לפ"ק

פרק ג' - ד'

יוצא לאור לשמם ולזכרם של כ"ק רבוקהקוה"ט הרבנים והאדמו"רי"ם מ'אליק זעוקללה"ה

פינת התורה

וְהָיָה כִּי תָבֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ. (כו, א)
ולכן אמרו חז"ל שהגר מביא ואינו קורא, משום שאינו יכול לומר לאבותינו, אבל בתפלה יכול לומר ברוך אתה ה' אלקינו ואלקי אבותינו, לפי שאנו סומכין על תלמוד ירושלמי שאומר על הגרים שנקראים ע"ש אברהם, אב המון גויים. (הרא"ש)

וְלִקְחֶתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה. (כו, ב)

וברש"י: אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאינה שבכרה, כורך עליה גמי לסימן ואומר: הרי זה בכורים.

אדם היורד לתוך שדהו ורואה תאינה שביכרה ונפשו חומדת לאכלה, ותאוותו יוקדת בקרבו, "יכרוך עלי גמי", יחסום את תאוותו ויסגור בעדה: יזכור ויחשוב, כי בשר הוא, ומחר יעלו עשבים בלחיינו. ואחר כך ישאל את עצמו: על מה ולמה נגזר על הגוף שיתבלה בעפר, אם לא מחמת חטא של אדם הראשון, שנטה אחרי התאוה ועל ידי כך נתדבקה זוהמת הנחש הקדמוני בו ובזרעו אחריו, ואי אפשר להפרידה אלא על ידי מיתה. וכך ישליך את תאוותו מנגד, כדי לזכך את חומריותו בעודנו

פינת המשל

וְהָיָה כִּי תָבֹא אֶל הָאָרֶץ. (כו, א)
בספרים הק' כתבו לרמז הכוונה לארץ העליונה לעולם הבא. וכן פירש בספה"ק בית אהרן המשך אומרו אשר ה' אלוקיך נותן לך, כל אחד לפי מעשיו, עכ"ל. היינו שכל אחד מקבל חלקו לעולם הבא כפי מעשיו שהכין לו בעולם הזה.

כי הנה במשנה (סנהדרין י, א) דרשו ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ, שכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, ובאמת יש לתמוה כי איך יאמר שלכל ישראל יהא חלק בשוה בעולם הבא. אמנם הביאור בזה על דרך **משל** לאב זקן שהוריש לב' בניו שדה גדול, ואלו הבנים היו טרודים כל היום על המח' ועל הכלכלה להביא טרף

המסך בעמוד ה'

מפתח הגליון

פינת התורה	עמוד א'
פינת המשל	עמוד א'
פינת מעשה רב	עמוד א'
פינת ממעיין רבותיה"ק	עמוד ד'
פינת עניני דיומא	עמוד ח'
פינת תורה דבי מדרשא	עמוד ח'

בחיים. וזהו גם הטעם של עיטור בכורים בפירות המשובחים ביותר מאותו מין, כדי שתהי' מלחמתו וכבישת יצרו יותר גדולה בערכה. היינו: הגם שהפירות נאים ביותר תאווה לעינים, עם כל זה הוא כובש את תאוותו ומושל ברוחו מתחילת לקיחתם עד שיביאם אל בית הבחירה. (נועם אלימלך)

וְהָיָה כִּי תָבֹא אֶל הָאָרֶץ. (כו, א)
אעפ"י שהאור החיים הק' כתב שהשמחה היא כי תבוא אל הארץ העליונה, ואני אומר להיפך, שעיקר השמחה היא בהיטיב דרכו בעוה"ז, כי אין זה ש"כל דנהרין לי שבילי דרקייע כשבילי דנהרדעא כי העיקר הוא להניח שבילי דנהרדעי כשבילין דרקייעא. וד"ל. (נחלת ישראל, לקוטי תורה מהרה"ק רבי ישראל מרוזשין צ"ל)

וַיָּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים. (כו, ו)
וירעו מלשון "רעך ורעך אביך" הצרה היותר גדולה היתה, שהמצרים חפצו בהתחברותנו להיות ריעים וידידים אתנו. (הרה"ק רבי ירחמיאל יעקב מקוזניץ צ"ל)

המסך בעמוד ד'

פינת מעשה רב

רס ונשא נאמר "יוצרי", וברוח שהוא דבר שאין בו ממש נאמר "בוראי", כי יתר שאת ויתר עוז לרוח שהוא כעין רוחני ביחס להר,

על דבר שהוא גשמי עב... ומוזה נדע את גודל החשיבות שיש לדבור, שהוא ג"כ רק רוח, ולכן מגיד לאדם מה שיחו... בהבאת בכורים צותה התורה להגיד "ארמי אובד אבי וירד מצרימה" וצריך להבין מה ענינו של לבן לירידת מצרים. ולמה צריך להזכיר זאת בהבאת בכורים. אכן הכוונה בזה, כאשר באו ישראל לא"י ונעשו עובדי אדמה, וזרעו וקצרו ואספו את תבואתם. אפשר שתבוא ללבם מחשבת בליעל לדמות שהכל טבע, ובכח עבודתם וחריצותם, הארץ תתן את יבולה לעשות חיל. ויחשבו אשר בחרבם ירשו ארץ ובקשתם לקחווהו. לזאת צוה הקב"ה להביא ראשית פרי האדמה אל המקדש, להתעורר מזה כי לד' הארץ, והוא המשגיח בפרטיות

המסך בעמוד ב'

אַרְמֵי אֲבֹד אָבִי וַיָּרֶד מִצְרַיִם. (כו, ה)

הבעש"ט הק' ז"ל אוה להלוך בין ההרים, ושם קנה את שלמותו.

המלאך הק' ז"ל (הוא הרה"ק רבי אברהם בן המגיד הרבי רבי בער **מומועזריטש**, המלקט), פעם אחת הרבה להסתכל על הר אחד שעמד כנגדו, וכאשר שאלוהו על זה, השיב: מתפלא אני, החר, הלא רק גוש עפר הנהו, ועכ"ז הוא מתגדל ומתנשא עצמו כ"כ למעלה... דרכם ז"ל הי' ללמוד מכל דבר ודבר שראו וששמעו, איזו הדרכה בעבודת ה'. ועפ"י נוכל לפרש, דע מה למעלה ממך, עין רואה ואוזן שומעת. היינו, ממה שהעין רואה וממה שהאוזן שומעת, תדע ותכיר את המעלה ממך... זקני ז"ל הי' אומר: "יוצרי הרים ובורא רוח. מגיד לאדם מה שיחוי' בריאה היא מדרגה יותר גבוהה מיצירה. עכ"ז בהר שהוא

פינת מעשה רב

מעשיהם של צדיקים גדולי עולם וקדושי ארץ
נאמרים על פרשת השבוע

המסך מעמוד א'

שלימה. נענה הקדושת יו"ט ואמר לה שמוחל וסולח לו ואינו מקפיד עליו כלל, והוסיף ואמר "איך האב נאר געוואלט וויסן ווער עס האט דאס געטוהן". (המאזוני חיל, ערך הקדושת יו"ט עמוד ק"ס)

**וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שָׁם ה' נִקְרָא
עֲלֵיךְ וַיְרְאוּ מִמֶּךָ. (כח, י)**
אלו תפילין שבראש (ברכות ו.).

פעם אחת פרצו חבורת גנבים אל ביתו של הרה"ק הגאון רבי אליהו מוויילנא זצוק"ל. הגנבים שמעו כי בבית זה מתגורר ה"ראבין" (רב בלע"ז) הגדול של היהודים, ובודאי מצויים במעונו אוצרות של כסף וזהב ואבנים טובות. אכן אוצרות היו בביתו של הגאון מוילנא זצ"ל, אך הללו היו אוצרות מאים רוחניות אוצרות תורתיו הקדושה. אוצרות של גשמיות כמו של כסף וזהב לא היו בבית זה, רק ההיפך הוא הנכון הגאון מוילנא זצ"ל חי חיי דחקות ועוני.

הגנבים שפרצו לביתו נכנסו בתחילה אל חדר המבוא. בחדר זה ישבו תלמידי הגאון אף הם תלמידי חכמים מופלגים ולמדו תורה. פתאום התנפלו עליהם השודדים, הפליאו בהם מכותיהם ודרשו את הכסף והזהב שבבית.

בחדרו הפנימי ישב לו הגאון רבי אליהו זצ"ל, מעוטף בטלית ותפילין, והתבודד בלימוד התורה. לשמע הרעש והמהומה קם ממקומו ויצא אל חדר המבוא. והנה, ברגע בו ראו השודדים את דמותו של רבי אליהו הרימו רגליהם ונמלטו מהבית כל עוד נפשם בם.

התפלאו התלמידים ושאלו את רבם: "מדוע נמלטו הגנבים כשנכנס רבינו לחדר?"

הצביע הגאון על התפילין של ראשו ואמר: "על הפסוק בפרשתנו: 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך' דרשו רבותינו: אלו תפילין שבראש".

התפלאו התלמידים עוד יותר: "הן גם אנחנו מעוטפים בטלית ותפילין, מדוע לא פחדו הגנבים מאתנו?"

הסביר להם הגאון מוילנא זצוק"ל: "לא נאמר 'אלו תפילין שעל הראשי' אלו תפילין שבראש! לא די בכך שאדם נושא את התפילין על ראשו, עליו גם לחוש את משמעותם ותכנם

לטבול שלוש פעמים במקוה, ובכל טבילה וטבילה לומר שאני מוחל לבנו. עשיתי כדבריו, ויצאתי מהמקוה. ואז ראיתי שפניו של רבי יצחק מאירים באור גדול מאוד, שאי אפשר להסתכל בו. שאלתי אותו לסיבת הדבר, ואמר לי שזכה לקרני האור משום שהי' נזהר כל ימיו בשלושת הדברים שר' נחוני' בן הקנה אמר שבשבילם האריך ימים: "לא נתכבדתי בקלון חברי, ולא עלתה על מיטתי קללת חברי, וותרן בממוני הייתי" (מגילה כח). והוסיף רבי יצחק ואמר לי, שמה שהוא השיג על ידי שלושת הדברים הנזכרים אפשר להשיג על ידי שמחה. ולכן – סיים רבי זושא את דבריו לבני ביתו כשראיתי שמחת נישואין ברחוב על יד ביתי מהרתי לצאת ולהשתתף בשמחה של מצוה. (סיפורי חסידים)

**וְכַתְּבֶתָּה עַל הָאֲבָנִים אֵת כָּל דְּבָרֵי
הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּאֵר הַיֵּטֵב. (כו, ח)**

בימי כהונת מרן הקדושת יו"ט זי"ע

בסיגוט, הבערה לה"ב לצאת ולחלק יצאת, בענין המחלוקה הידוע בין כמה בני העיר שלא רצו להכנס בברית הארטאדאקסיע, והקדושת יו"ט לחם נגדם בעוז ובתעצמות, וכל גדולי ישראל שבמדינת אונגארן עמדו לימינו לחזקו במלחמתו, להעמיד יסודות הארטאדאקסיע על תילה בעיר סיגוט. וסיפר הרה"ח ר' חיים

שמואל פריעדמאן ממיאהאלפאלווא

ז"ל שבאותו זמן כאשר הלך הקדושת יו"ט בליל יום הכיפורים לבית המדרש, באמצע הדרך זרקו עליו אבן גדולה, ובחסידי ה' לא נפגע מזה, ורק השטריימל שעל ראשו נפל על הארץ, והקדושת יו"ט המשיך בדרכו לבית המדרש באין אומר ודברים, ובאמצע הלילה באה אשה אחת ודפקה על פתח ביתו ודמעתה על לחי, והקדושת יו"ט צוה שיתנו לה להכנס פנימה כי כנראה בקשה נחוצה בפ"י, ותיכף כאשר נכנסה פרצה שבכי מר, וספרה כי בעלה הוא שואב המים שבעיר, ומתנגדי הקדושת יו"ט שלמו לו בעין יפה כדי שיזרוק אבן גדולה על המרא דאתרא, ואכן בעלה עשה כדבריהם וזרק את האבן, ומאותה שעה שעשה מעשה הלו, הרי הוא אינו כשורה "עס ווארפט אים זייער", ולכן באתה לבקש מהקדושת יו"ט שימחול ויסלח לו על מעשהו, כדי שיהי' לו

והמשפיע וממנו הכל...

וצוה לומר ארמי אובד אבי, ארמי הוא היצר הרע, אבי הוא מלשון רצון, היצה"ר רוצה תמיד לאבד את האמונה בלב להכיר ולהאמין שהקב"ה הוא המנהיג והמשגיח. ולמען שלא ליפול ברשת היצה"ר "וירד מצרימה" ירדו ישראל למצרים בכדי שהקב"ה יוציאם באותות ובמופתים להראות ולהודיע לעולמים, אשר לו הכח והממשלה והוא המנהיג והמשגיח והוא הביא אותנו אל הארץ הטובה, לא בזרוע בשר וחרבם לא הושיעה לנו, והפירות והתבואות אשר הארץ תוציא הכל ברצונו ובהשגחתו יתברך. (הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב בישמח ישראל, דפוס ווינא)

**וְשִׂמַחְתָּ בְּכֹל הַטוֹב אֲשֶׁר יֵתֵן לְךָ ה'
אֱלֹהֶיךָ וּלְבֵיתְךָ אֶתְּהָלִי וְהָגַר
אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ. (כו, יא)**

על יד ביתו של הרה"ק רבי זושא

מאניפולי זצ"ל עברה פעם תהלכות נישואין. ראה רבי זושא מהחלון את התהלכה יצא מהבית, ורקד בשמחה רבה בתוך הרחוב לפני החתן והכלה. כשנכנס בחזרה לביתו, העירו אותו בני הבית, שלא נאה הדבר לפניו, ואין זה לפי כבודו לצאת ולרקוד ברחוב לשם איזו חתונה. השיב להם ר' זושא:

אספר לכם מעשה. כשהייתי בנעורי

תלמידו של הרב הקדוש רבי יחיאל

מיכל זצ"ל, המגיד מזלוטשוב,

חירף אותי פעם רבי הקדוש. אחרי כן פייס אותי, ואמר: רבי זושא! תמחול לי על שבזיתי אותך. השבתי: רבי! אני מוחל. קודם שהלכתי לישון, בא אלי עוד פעם, ואמר שוב: רבי זושא, מחול לי והשבתי לו עוד הפעם: אני מוחל, רבי. וכשכבר שכבתי לישון, והנה נגלה אלי בהקיץ אביו הקדוש של רבי מעולם העליון, הוא הרה"ק רבי יצחק

מדראהביטש זצ"ל, ואמר לי: בן

אחד הנחתי בעולם התחתון, ובן יקר שכזה, ואתה רוצה לאבדו על ידי שבזיה אותך, השבתי לו: רבי, הלא כבר מחלתי לו בכל ליבי ונפשי, ומה עלי לעשות עוד. אמר לי: עדיין אין זו מחילה שלמה, בוא נא עימי ואראה לך איך למחול. קמתי ממשכבי, והלכתי אחריו, עד שבאנו לבית המקוה. ואז צוה לי רבי יצחק מדראהביטש זצ"ל,

המסך מעמיד ב'

בתוך ראשו. אז, ורק אז, נקרא עליו שם ה' (מעשיהם של צדיקים)

תחת אֶשֶׁר לא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מֵרֵב כָּל. (כח, מז)

הרה"ק **מוסלאנים** זצוק"ל סיפר שפעם על הדרך שמע איך אנשים צוחקים מהחסידיים ואמר אחד לחבירו דבר תורה ששמע מהרבי **מלעכאוויטש** זצוק"ל על הפסוק הזורעים בדמעה ברינה יקצורו, ופירש כך: הזורעים בדמעה, אלו האנשים שעבודתם מתוך מרירות, ברינה, אלו שהעבודה שלהם היא מתוך שמחה, שניהם, יקצורו, אלא שההבדל ביניהם הוא כי זה ש"הלוך ילך ובכה" הריח שיש לו הוא, נושא משך הזרע, רק לפי זריעתו כן יש לו ולא יותר, אבל זה ש"בא ברינה" שעבודתו הוא בשמחה, הריח יותר ממה שזרע. ועל אלומותיו, הרבה יותר ממה שזרע. ועל זה אמר הרה"ק **מוסלאנים** זצוק"ל שדיבור זה הי' לי ליסוד בעבודת ה' שלי. (תורת אבות)

וְכָל מִכָּה אֶשֶׁר לא כְּתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּאת וּגּוֹ'. (כח, סא)

סיפר הרה"ק ר' אברהם הכהן ראטה ע"ה מראשי העדה החרדית בירושלים עיה"ק ת"ו, שבעת ביקור רבינו [הרה"ק רבי יואל טייטלבוים **מוסאטמאר** זצוקללה"ה] התפלל רבינו פעם באחת הבתי מדרשות שבעיר, ואחר שגמר ש"ץ את חזרת השמונה עשרה, שמעו קול דפיקה על השלחן, ושאל רבינו הפירוש על זה, ואמרו לו שכן המנהג פה להודיע להשליח ציבור שלא יאמר תחנון ויאמר קדיש, והיות שהיום הוא היומא דהילולא של אחד מן הצדיקים, הכה המשמש דבית הכנסת

בידו על השלחן ליתן סימן להבעל תפילה שלא יאמר תחנון.

רבינו ז"ל אמר אז בדרך צחות, שאולי זהו כוונתם ז"ל מה שדרשו (עין ביערות דבש (ח"א דרוש ד') שהביא דרש זאת בשם חז"ל, והג"ר ישע"י פיק זצ"ל בהגותו ציין שלא מצא כזאת, ועיין בספר מעט צרי (עמ' ל"ג) מביא שכאשר שאלו את הגר"י פיק אי מקום המאמר הנ"ל, השיב בדרך צחות כי הוא גופו-המאמר הזה- הוא מכה אשר לא כתובה בספר התורה הזה בשום מקום ע"כ, אבל עיין בשו"ת תפארת צבי (ו"ד סי' ל"ח) שהראה מקור למאמר זו בזה"ק (ח"ב דף י"ע"ב) עי"ש, ואין כאן מקום להאריך בו על הכתוב מכה אשר לא כתובה בתורה זו מיתת צדיקים, דאם מכה (דופק) על השלחן כשיש ברית מילה או חתן בשבעת ימי המשתה, שאז עפ"י הלכה אין אומרים תחנון אז הוא מכה הכתובה בתורה (שנפסק כן בשו"ע) משא"כ כעת הוא מכה שלא כתובה בתורה, כי על פי הלכה אין שום היתר שלא לומר תחנון בהילולא דצדיקא, (כידוע דעת רבינו ז"ל בזה, שרק ביומא דהילולא שעושים סיום השי"ס אין אומרים תחנון, משא"כ בשאר יומא דהילולא של צדיקים אין שום היתר בזה). (זכר צדיק לברכה, אות תרס"ו)

וְכָל מִכָּה אֶשֶׁר לא כְּתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּאת וּגּוֹ'. (כח, סא)

בעיר לעמבערג נפטר אדם תמים וצדיק, לכבודו באו ונתקבצו כל בני העיר ובראשם המרא דאתרא ה"ה הגאון הגדול רבי יוסף שאול **נאטאנזאהן** זצ"ל בעל השואל ומשיב בכדי לחלוק לו כבודו האחרון ללותו למנוחת עולמים. בין המספידים עמד איזה רב צעיר להספיד את הצדיק, ובידו אוחז כתב אשר הכין לו מקודם, והספידו מתוך הכתב. כאשר ראהו השואל ומשיב, אמר בדרך צחות, הנה אמרו חז"ל וכל מכה "אשר לא כתוב" זה מיתת צדיקים, וכאן אני רואה

ההיפך, שמיתת צדיקים היא "מכה אשר כתוב".

וְהִתְמַכְרְתֶם שֵׁם וּגּוֹ' לְעַבְדִּים וּלְשִׁפְחוֹת וְאִין קֹנָה. (כח, סח)

איש עני אחד הגון רצה להדפיס את אחד מחיבורי הרה"ק רבי **שלמה קלוגער** זי"ע ולרוב הפצרתו נכמרו רחמיו עליו, ונעתר אליו, ונסע עם הספר על המדינה, לקבץ מעות קדימה ולהדפיסו. האיש ההוא שם לדרך פעמיו, אכן לא הצליח בדרכו ולא קיבץ מעות די צורך ההדפסה, ויצר לו מאוד, ויבא לפני רב גדול מפורסם אחד, וישפוך את מרי שיחו, ויאמר כי נפלא הדבר בעיני בראותו כי בכל מקום בואו מוקטר ומוגש לשמו הטהור של המחבר פאר וכבוד, וכל אנשי תבל מזכירים את שמו בחרדת קודש, וכל ספרי דבי רב יקרים וחביבים מאד ועל כפיס ישאום, ומדוע עלה הגורל על ספר זה שלא זכה בחותמים, ויאמר לו הרב גם בעיני יפלא הדבר על ספר זה שלא זכה בחותמים, ויבקש הרב מאת האיש להראות לו את החיבור להשים עיניו בו, ויפתח את הספר וימצא כתוב בפרשת כי תבוא ביאור על הפסוק "והתמכרתם שם לאויביך לעבדים ולשפחות ואין קונה, אלה דברי הברית" ויש להבין הסמיכות, וכתב: הנה בעוה"ר ימים באים קודם ביאת המשיח אשר קרן התורה ישפל עד שיסע איש עם ספר חדש למוכרו ולא ימצא שום קונה עליו, ודבר זה מרומז בתורה "והתמכרתם שם לעבדים ולשפחות ואין קונה אלה דברי הברית" שלא ירצה שום איש לקנות את דברי התורה" עכ"ל. ויאמר לו הרב: עתה נפתרה חידתנו, יען כי בחיבור זה נפיק מפומי דרב המחבר הק' כי אין קונה שום ספר בימים הבאים, נתקיימו דבריו הק' בספר הזה, שלא רבו החותמים עליו. (אוצר שיחות חכמים)

הגליון יז"ל ע"י התאחדות אברכים דקהל טורי זהב אליק

קלינטאן הילל

ע"ש רבוהקוה"ט הרבנים והאדמו"רים מ'אליק זצוקללה"ה

נתייסדה ע"י הגאב"ד דקהלתינו שליט"א - בהנהלת בנו הרה"ג רבי אליעזר יודא מאליק שליט"א אב"ד

MAILING ADDRESS: 183 WILSON ST. PMB #241 BROOKLYN NY 11211

כתובת המערכת לשלוח הערות או לגר' ההוצאות להמערכת לזכוי הרבים לע"נ, או לרגל שמחה, נא לשלוח לחצרות

קדישינו cmalik@thejnet.com

פינת ממעיין רבותינו הקדושים

פינת תורת רבותינו הקדוה"ט מ'אליק
על פרשת השבוע נאמרים

אַרְמֵי אֲבָד אֲבִי וכו' (כו, ה)

מזכיר חסדי המקום ארמי אובד אבי לבן בקש לעקור את הכל כשרדף אחר יעקב ובשביל שחשב לעשות חשב לו המקום כאילו עשה שבטובי כוכבים חושב להם הקב"ה מחשבה כמעשה. (רש"י)

לשון אובד כאילו אמר רוצה לאבד אבי. ונראה טעם למה אמר אובד לשון הוה ולא אבד לשון עבר והיי פירושו שרצה לאבד אבי. ותו יש מקשים למה לא נזכר כאן ההצלה שהציל הקב"ה ממנו,

ונראה דלא בעי הכי אלא להזכיר חסד אל שהיו ישראל חייבים לסבול עול גלות שנאמר כי גר יהי זרעך ואמר שהוליד הקב"ה את ישראל למצרים לסבול עול גלות שם ולא הי' מניחם ב"ארס" אצל

לבן לסבול גלות הנ"ל ונותן טעם דידע הקב"ה שאצל לבן לא הי' כלל תקומה להם כי הוא ביקש לעקור את הכל ותחבולותיו היו ע"ז

תמיד, ובמצרים לא הי' כן אע"פ שעינו אותם לא חשבו לאבדם מן העולם לגמרי כל זמן שהיו שם, ע"כ אמר כאן דבר זה לחסד אל ואמר כי ארמי אובד אבי, תמיד הוא חושב מחשבות ע"ז ע"כ אמר לשון הוה כי לשון הוה משמש לשעבר וגם לעתיד בהרבה

מקומות, ונמצא דה"ק לא הגלם ב"ארס" כי הוא מבקש לאבדם תמיד אלא וירד מצרימה ששם עבדום ועינו אותם אבל לא ביקשו להרגם לגמרי, ע"כ סמך אובד אבי אצל וירד מצרימה להורות שבחר

טפי במצרים מב"ארס" לענין גלות שהי' חוב עליהם, ולא בא להזכיר ענין הגאולה מן ארם לפי שהיא נכללת במ"ש אח"כ גאולת מצרים על הגלות ממילא נכלל דאלו הי'

הגלות. (דברי דוד, מהרה"ק רבינו זהב שהי' האבדק"ק הראשון בעיר אליק בשנת ת"ח ואח"כ בעיר לבוב יע"א)

תָּשָׁב אֲנוֹשׁ עַד דָּפָא וְתֵאמֶר שׁוּבוּ בְּנֵי אֲדָם. (תהלים צ, ג)

יש מסורת במשפחה בשם זקני החסידים מיאליק דבר נחמד,

משמו של רבינו כ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט רבי מרדכי בן רבינו הרה"ק רבי יוסף דוד (מהרי"ד)

מאליק זצוקללה"ה, שביאר את הפסוק (תהלים צ') "תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם", עפ"י דברי חז"ל (ברכות נז:). שלשה דברים מרחיבין דעתו של אדם ואלו הן אשה נאה, דירה נאה, כלים נאים, והנה התיבה דכא נוטריקון ד"ירה כ"לים א"שה, רצה לומר אם אדם רוכש בשביל עצמו שלשה דברים הללו דירה נאה, כלים נאים, אשה נאה, אתה רוצה עוד ממנו שיהא בבחינת שובו בני אדם. בתמי'.

וְהִי' כִּי תָבֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִי' אֶלְקִיךָ נֹתֵן לָךְ וְגו' וְלִקְחָתָּ מִרְאשִׁית כָּל פְּרִי הָאֲדָמָה. (כו, א-ב)

הענין הוא דאיתא בתיקונים (תיקון א' יז:). בראשית, ב' ראשית, ראשית דרכו שיש שני דרכים לעבודתו יתברך הא' הוא סור מרע והב' הוא עשה טוב, ובפרשה הקודמת הוא מסיים תמחה את זכר עמלק זה סור מרע, והיי' כי תבוא אל הארץ בכל תאוות הארציות אשר הי' אלקיך נותן לך כמו שצוה הי' בלתי לה' לבדו זה עשה טוב, וזהו התיקון האמיתי, כי בבכורים נאמר (בכורים פ"ב מ"א) יורד אדם בתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה זה יצה"ר כי תאנה הוא מבקש, אזי תיכף יביאנה בכורים בית הי' אלקיך, וזהו ולקחת מראשית אל תאמר לכשאפנה אשנה וכו' רק מראשית לילך בית הי' אלקיך, גם ולקחת מראשית מ"ם ראשית זה התורה שניתנה למ"ם יום, ובזכות התורה אזי ותלהט סביב צריו, אך אורייתא בלא דחילו ורחימי לא פרחת לעילא, וזהו ולקחת מראשית, לידע בעצמו שעומד עוד מראשית שלא תיקן עדיין כלום, ובאלו הבחינות יתקן החטא של חטאת נעורים כמו דאיתא בספרים נחלה ר"ת לתקן החטא חטאת נעורים, וזהו כי תבוא אל הארץ, זה העוה"ז, על מה

ולמה באת לעוה"ז כדי לתקן החטא, וזהו אשר הי' אלקיך נותן לך נחלה לתקן ובה תעלה למקור שרשך לחי החיים, רק נחלה לשון חולאת שצריך להיות חולת אהבה כמ"ש נפשי חולת אהבתך, וזהו ולקחת מראשית כל פרי האדמה איתא בספ"ק אם תקח המ"ם של מראשית וגם הס"ת של כל פרי אדמה אזי יהי' האותיות מילה ר"ת של מי יעלה לנו השמימה, והעיקר שפלות עצמו, וזהו כורך עלי' גמי' ר"ת גדולים מעשי הי' לידע שיש אחד יחיד ומיוחד וצריך ליתן לפניו דין וחשבון, ובה תבוא אל הארץ, יבא אל הארציות כמו שצוה הי'. (שקל הקדש מרבינו הרה"ק רבי שמעון שלמה מאליק זצוקללה"ה שנאמר בשנת תרמ"ח בעיר אליק)

הננו משגרים ברכת "מזל טוב" חמה ולבבית לדידנו ולאנשי שלומינו די בכל אתר ואתר כאו"א בשמו הטוב יבורך

לרגל נישואי בנו/בתו למז"ט

הר"ר יואל מאליק שליט"א
עב"ג הבה"ח אביגדור שלום הי"ו
ב"ר שלמה צבי דאזנפעלד שליט"א

לע"נ הרה"ק

רבי משה ארי' פריינד ב"ר ישראל
זצוקללה"ה כ"ק מרן גאב"ד ירושלים
נפטר כ' אלול תשנ"ו תנצב"ה

פינת המשל

על כן יאמרו המושלים
משלים נאים על פרשת השבוע נאמרים

המסך מעמוד א'

איזה חפץ קטן ומניחו על מקום גבוה. הכוונה שלא ירגיש שום נדנדוד התנשאות, כי בעיני ה' יקר נמוכי רוח מכל מדות טובות. (שפתי צדיק)

ואין קנה. (כח, סח)

כי לא חל על בני ישראל שום קנין, כי הם חתומים בחותמו של הקב"ה **כמשל** לאדון שיש לו עבד ותולה בצוארו חותם שלו, כדי שיכירו הכל, שהוא שייך למי שהחותם שלו. וכן בני ישראל חתומים הם בחותמו של השי"ת שחותמו אמת, והם זרע אמת, כמו שאמר הכתוב: ואנכי נטעתיך שורק כלו זרע אמת, וכל רואי יכירם כי הם זרע ברכ' ה'. על כן לא חל עליהם שום קנין זולת השי"ת, וישראל קנין אחד להשי"ת, ולא עבדים לעבדים ח"ו, והקונה בן ישראל לעבד כאלו קונה אדון לעצמו כמו שאחז"ל. (מחזה אברהם, להרה"ק מבוטשאטש ז"ל)

והיית ממשש בצהריים. (כח, כט)

דרך הסומא כשקונה איזה סחורה ממשש להכיר בחוש המישוש מה טיבו, וקל וחומר אם הסומא הוא במקום חושך שא"ל לו להראות לאחרים. וזה שאמר: שגם אם תקנה איזה סחורה הנראה לעינים שתרויח בו כמו הצהרים שהוא מאיר לכל, מ"מ לא תבטח על זה רק תמשש ותחקור בצהרים כמו הסומא באפילה, כדי שלא תבוא לידי היזק, ומ"מ לא יועיל ולא תצלח בדרכיך. (עיני יצחק, מהרב יצחק אהרן מ"מ מוילקאמיר זצ"ל)

והי' פאָשר שש' ה' עליכם להיטיב אַתְּכֶם וגו' בְּן יִשְׁשׁוּ ה' עֲלֵיכֶם לְהַאֲבִיד אֶתְכֶם וְלֹהֵשְׁמִיד אֶתְכֶם. (כח, סג)

כבר הקשו חז"ל איך שמח בפורעניות ישראל, ותי' שש לא נאמר אלא ישיש וכו' ושמעתי **משל** נאה ע"ז איש יהודי אחד שכר בית משר העיר במקח ג' מאות שקל לשנה, והאיש שמר זמן הפרעון לסלק להשר דמי הדירה בכל שנה ושנה בזמנו, ויהי היום הוצרך השר ליסע לדרך רחוק והפקיד את אחד מעבדיו על העיר ועל הבתים שיהיו הכל תחת רשותו להשכיר אותם. הפקיד הזה נתגאה מאד והי' איש רע מעללים והוסיף על האיש הנ"ל עד ה' מאות שקל לשנה, ובבוא יום זמן פרעון

לביתם עד שלא הי' סיפק בידם ליתן לבם אל השדה. והנה הבן האחד הי' זריז ביותר, ובהיותו בא לביתו בשעות הלילה אחר שנפנה מעסקיו, פנה אל חלקת שדהו לחרוש ולזרוע בו להשקותו ולסקלו לעדרו ולנכשו, כך הי' מעשהו מדי יום, עד שכעבור זמן מה הצמיחו האילנות פירות נחמדים למראה, וטובים למאכל ונתעשר מאד מיבול שדהו. אולם זה הבן השני ברדת הערב בהיותו עייף ויגע הלך ליתן שינה לעיניו ולא השיג לבו כלל אל חלקת שדהו, והנה לא זו בלבד שלא נשתבחה השדה אלא עוד עלה כולו קמשונים, כיסו פניו חרולים וגדר אבניו נהרסה, כנדע אשר שדה שלא יתעסקו בה להשביח הקרקע אזי תתקלקל ביותר, כאומרו (בראשית ד, יב) לא תוסף תת כוחה לך. כן הוא הדבר בענין חלקן ונחלתן של ישראל לעולם הבא, כי באמת כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב, אבל הוא תלוי ועומד בחרישתו וזריעתו של כל אחד בעולם הזה. כי אם התייגע ופעל מצוות ומעשים טובים בעולם הזה, וניכש העשבים השוטים המה המדות הגרועות, כי אז מה טוב ונעים בהיותו מוצא חלק יפה ונאה לעולם הבא, ואוכל הקרן והפירות לעולם הבא. אבל זה שלא עשה כלום בעולם הזה, אי הגם שיש לו חלקת השדה שמה, אבל הלא הוא שדה בור ושומם ומה בצע לו בחלקו הלז. (ארחות אהרן)

וְשִׁמַּחְתָּ בְּכֹל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ. (כו, יא)

ר"ל יהי' לך השמחה והכבוד מפאת הנותן... **משל** למה הדבד דומה, אם יתן מלך בשד דם מתנה לאדם, הנה מלבד ערך שווי של המתנה כסף או זהב, עוד נעלה היא בערכה לגודל החשיבות אשר הגיע לו מאת המלך. וכן הקב"ה כביכול בעצמו הוא הנותן לכל בשר, והוא דבר יקר לך. (תפארת שלמה)

וּלְתַתֵּן עֲלֵיוֹן עַל כָּל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עָשָׂה לְתַהֲלָה וּלְשֵׁם וּלְתַפְאֲרֹת וּלְהִיּוֹתָן עִם קְדוֹשׁ לֵה' אֱלֹהֶיךָ פֶּאֶר דְּבָר. (כו, יט)

ולתתן עליון על כל הגוים. החידושי **הרי"ם** זצ"ל אמר בשם הרה"ק רבי **בונם מפרשיסחא** זצ"ל, כמו שמגבי

שלח הפקיד אחריו לסלק כל הסך. והנה הי' חסר לו למשל עשרים שקל, ויבך ויתחנן לפניו להמתין לו איזה ימים, והפקיד לא רצה אלא לסלק ביומו דוקא, ובראות הפקיד שאינו מביא ביומו שלח אחריו וצוה להלקותו עשרים מלקות תחת עשרים שקל, וכן עשה הפקיד הזה לכמה אנשים, וגזל ועשק אותם עד שבמשך הזמן נתעשר וקנה חצר לעצמו, וירע להיהודי על הגזל והבזיון שעשה לו הפקיד, ויהי בשנה השנית בא השר בחזרה מדרכו וילך היהודי להשר ויספר לפניו את כל המעשים הרעים שעשה הפקיד איך שגזל את הכל והוסיף על המקח הקצוב וגם הלקה אותו על לא חמס בכפו, ויכעס השר על גודל רשעת הפקיד ויכמרו רחמיו על האיש היהודי הזה אוהבו, ויאמר לו לכן אני גוזר שיתן לך תחת כל הכאה מאה שקל והנה יש לו חצר של ד' אלף שקל הרי חצי חצרו הוא שלך לחלוטין, ויתן לו מכתב תעודה על זה. אשתו של היהודי הזה כראותה כי בעלה נשתתה זמן רב בבית השר הלכה גם היא לידע מה נעשה במשפט בעלה. והי' בבואה והנה בעלה יוצא מבית השר ופניו זועפים ותאמר לו אהובי בעלי מה נעשה במשפטך אם טוב ואם רע. ויספר לה ויראה לה את כתב התעודה שנתן לך השר אשר חצי החצר של הפקיד הוא שלו לחלוטין. אמרה לו ומדוע פניך רעים היום השיב לה הנה בין כך ובין כך מכאוב ההכאות כבר עבר ויותר טוב הי' לי אם הכה אותי אז ארבעים מלקות והי' כל החצר כלו שייך לי. כן דבר זה ממש בעוד שהאדם נענש ביסורים בחייו בעוה"ז הוא מצטער ובוכה ע"ז מאוד, ואינו רוצה לסובלם כלל אך כאשר יבא אחר מותו לעולם העליון ושם יקבל שכר הרבה עליהם, אז יחשוב האדם בנפשו לו הי' לי יסורים יותר בעוה"ז כי עי"ז הי' לי עוה"ב יותר ויותר. ולכן הצדיקים יסבלו יסורים קשים בעוה"ז יותר מן ההדייטים, כמחז"ל הי' מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה וכן האומה הישראלית יסבלו בגלות יותר משארי אומות כדי להיטיב לנו באחריתנו. ומוטב לסבול יסורים בחיי שעה בעולם העובר כדי להגיע עי"ז לחיי עולם הנצחיי ונשחק ליום אחרון בב"א.

(מחנה ישראל)

פינת התורה

מאמרים יקרים
על פרשת השבוע נאמרים

המסך מעמוד א'

**בְּרוּךְ פְּרִי בְּטֶנֶךָ וּפְרִי אֲדָמָתְךָ וּפְרִי
בְּהֶמְתֶּךָ שֶׁגֵּר אֶלְפִיךָ וְעַשְׂתָּרוֹת צֹאנֶךָ.
(כח, ד)**

הקדים כאן בברכות הגוף לברכת המזון, שאמר אחריו, ברוך טנאך. אבל בקללות הקדים טנאך ואחר כך פרי בטנך. ללמדך

וְעֵינֶיךָ וְאִמְרַתְּ לִפְנֵי ה' אֶלְקֶיךָ אֲרָמִי
אֲבָד אֲבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיִם וְגו' (כו, ה)
הרמז בזה שהאדם צריך להיות בהכנעה, עני בדעת, קודם התפלה, כמ"ש תפלה לעני כי יעטוף. וזה עני ואביון אנכי, היינו, עני בדעת. (תפארת שלמה)

וְשִׂמְחַתְּ בְּכָל הַטוֹב אֲשֶׁר נָתַן לְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ. (כו, יא)

ובילקוט איתא אין טוב אלא תורה שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם לפיכך משה מזהיר את ישראל עשר תעשר עשר בשביל שתתעשר. וצ"ב, ויובן עפ"מ דאיתא במדרש (רבה פר' עקב) שאם אין מעשרין כראוי אזי העכברים אוכלים ממנו, ואיתא בגמ' (הוריות יג:) האוכל ממה שעכבר אוכל משכח תלמודו, וז"ש הכתוב לא עברתי ממצותיך היינו שנתתי מעשר כראוי, ועי"ז

לא שכחתי את התורה שלמדתי, ובה יובן דברי המדרש ושמחת בכל הטוב אין טוב אלא תורה לפיכך משה מזהיר את ישראל עשר תעשר והיינו דאם לא יעשר כראוי יאכלו העכברים ממנו, ועי"ז יגרם לשכחת התורה אבל כשיעשר יזכור וישמח בתורתו. (פנינים יקרים)

הַשְּׂקִיפָה מִמַּעוֹן קִדְשֶׁךָ. (כו, טו)

כתב רש"י "השקיפה ממעון קדשך עשינו מה שגודת עלינו, עשה אתה מה שעליך לעשות שאמרת אם בחקותי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם."

וקשה מדוע הביא רש"י דוקא הברכה של ונתתי גשמיכם.

ואפשר לומר על פי מה שאמרו חז"ל במסכת תענית "בעון צדקה, שפוסקים ואינם נותנים, גשמים נעצרים", לכן כאשר אמר "עשיתי ככל אשר צויתני" שקיימתי מצות מתנת עניים, אם כן סרה הסיבה של עצירת גשמים, לכן מבקשים שיעשה הקב"ה מה שהבטיח ונתתי גשמיכם בעתם. (ילקוט הגרשוני)

הַיּוֹם הַזֶּה ה' אֱלֹהֶיךָ מֵצִוְךָ לַעֲשׂוֹת אֶת הַחֻקִּים הָאֵלֶּה. (כו, טז)

בספרי: בכל יום יהיו בעיניך כחדשים. וזהו שאמר דוד המלך ע"ה: "אל תשליכני לעת זקנה", שלא יבוא האדם להתישנות בעבודת השם, כי לכל דבר שבקדושה צריך האדם לגשת בחשק גדול כאלו התחיל מחדש, בפעם הראשונה.

(אזור אליהו, בשם הבעש"ט זצ"ל)

כָּל הַשְּׂגוֹת וְהַמְדִירְגוֹת בְּאִים בְּשֶׁכֶר שֶׁשְּׂמַחִים בְּעֵשִׂית כָּל מִצְוֵה תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מִרֵב כָּל. (כח, מז)

כל מצוה ומצוה שתזדמן לו, דורנא היא דשדיר לי קוב"ה, ולפי רוב השמחה יגדל שכרו. וכן גילה הרב החסיד המקובל מהר"ר יצחק אשכנזי זצ"ל לאיש סודו, שכל מה שהשיג, שנפתחו לו שערי החכמה ורוח הקודש, בשכר שהי' שמח בעשיית כל מצוה שמחה גדולה לאין תכלית. ואומר, דהיינו דכתיב תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, פי' מרוב כל, מכל מיני תענוג שבעולם, ומכל זהב ופז רב ואבנים טובות ומרגליות.

(חרדים, בהקדמה)

שיענש תחלה בממונו, ואם יחזור בו מוטב, ואם לאו יענש בגופו, וכן אמרו במדרש, אין בעל הרחמים נפרע מן הנפשות תחלה.

וְהָיָה אִם לֹא תִשְׁמַע בְּקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ וְכוּ' וּבָאוּ עֲלֶיךָ כָּל הַקְּלָלוֹת הָאֵלֶּה וְהִשְׁגִּיגוּךָ. (כח, טו)

הרב הקדוש רבי אלימלך מליזענסק זצ"ל בעל נועם אלימלך אמר, שאינו ירא כלל מגיהנם, כי אם בו יבוא היום שיצו אותו לירד לגיהנם, אשאל, מי ציוה זאת. ויענו לי מלאכי חבלה, הקב"ה ובית דין של מעלה צו זה, ואשמח לקיים ציווי ה' ואקפוץ לגיהנם בידי ורגלי בשמחה גדולה. וזה שאמר דוד המלך ע"ה, גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי, היינו, אתה ה' צוית זאת, והנני מקבל באהבה ובשמחה.

והרב הגאון רבי עבי יחזקאל

מיכלזאהן זצ"ל פי' הפסוק הזה "והי' אם לא תשמע בקול ה' אלקיך ובאו עליך הקללות האלה", והי' לשון שמחה, אשמח לקבל הקללות בשמחה יען שהקב"ה ציוה זאת. (אהל אלימלך)

תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה. (כח, מז)

ותמוה היתכן שבשביל שלא עבדנו בשמחה יבא עלינו הצ"ח קללות. עי' טיול בפרדס (ח"א אות ז' י') שמעתי

ממו"ז זי"ע שאמר בשם רב האי גאון ז"ל כי יש ב' מיני חטאים א' שחוטא מחמת שאינו יכול להתגבר על יצרו אבל צר לו מאד על שלא יוכל להשמר מעבירה, והי' חושק מאד להיות ירא שמים א"כ אף שעושה העון אינו שמח עם העון, אמנם יש חוטאים ששמחים עם הרע כי הם מינים ואפיקורסים ומחיה את עצמו עם העונות שלו, לחוטא כזה ששמח עם העבירה מגיע שפיר הצ"ח קללות, וז"ש תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך ואעפ"כ היית בשמחה אוכלים ממנו, ואיתא בגמ' (הוריות יג:) האוכל ממה שעכבר אוכל משכח תלמודו, וז"ש הכתוב לא עברתי ממצותיך היינו שנתתי מעשר כראוי, ועי"ז

תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה. (כח, מז)

מורי ז"ל הרה"ק מפרשיסחא אמר מכל עבירות שבא על ידם כל התוכחות, לא כתבה התורה אלא העבירה זו, תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה, שמע מינה שזו היא עבירה גדולה מאד. (מי דעת)

תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה. (כח, מז)

[ובמדרש פליאה, זה עונג שבת. ובאמת מרומז מדרש פליאה זה בקרא מפורש, (בספר חלקת יואל מובא התורה הזו בלי המדרש פליאה)]. בהקדם דברי הרה"ק רבי שמשון מאוסטרופליא זצ"ל, על הא דאמרו חז"ל (שמות כא, כד) עין תחת עין, דמי עין, דיש להבין למה כתבה התורה עין "תחת" עין, ולא כתבה עין בעד עין. אלא רמזה לנו התורה הקדושה שענשו יהי' באותיות שהם תחת אותיות עין, ותחת אות ע' היא פ', ותחת אות יו"ד היא כ', ותחת אות נ' היא ס', והמה צירוף תיבת 'כספ', שענשו לשלם כסף, עכד"ה. כמו כן אפשר לומר גם כאן, "תחת אשר" לא עבדת את ה' אלקיך, בזה רמזה לנו התורה מצות שבת, היינו האותיות שתחת תיבת "אשר", כי תחת אות א' היא ב', ותחת אות ש' היא ת', ותחת אות ר' היא ש', והמה צירוף אותיות שב"ת. (חלקת יואל, וכן מובא בספר דברי גאונים בשם גדול אחד, וכע"ז באגרא דכלה)

המסך בעמוד ד

פינת עניני דיומא

והי' מידי חודש בחדשו
ומדי מועד במועדו

עניני התוכחה

והי' שם חכם זקן אחד שאמר תמה אני אם לא תחרב ישיבת קהלה זו? וכן הי' כי באותה שנה נתבטל ישיבתה בעונות הרבים. וכל המכבד את התורה גופו מכובד על הבריות. (ספר החיים, דף ה')

כל דברי התוכחות האלה, הנם כיסורין הבאים מהאב אל בנו, כמאמר הכתוב בני בכורי ישראל, בנים אתם לה' אלקיכם, וכאשר ייסר איש את בנו, ה' אלקינו מיסרנו. וכן אמר שלמה בחכמתו, מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו, כי את אשר יאהב ה' יוכיח, וכאב את בן ירצה. כן כל דברי התוכחות אינם אלא לרוב אהבת ה' לנו. כמו שאמר הכתוב: רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה על כן אפקוד עליכם את כל עונותיכם, למען נהי' נקיים וזכים לפני ברוך הוא. בלי כל חטא ועון, לא מצדינו ולא מצד אבותינו. (דרכי משה, מהרה"ק רבי משה הכהן סילטא זצ"ל, דפוס ג'רבה, תוניס)

כאלו הדברים מגיעים ח"ו כלפי היחיד שעלה לתורה מה שאין כן בתוכחת תורת כהנים שנאמרה בלשון רבים. וכבר כתבתי דחלילה שתהא תורת חיים סם המות, מן הטוב לא יצא רע, וא"כ התורה שהיא חיינו ואורך ימינו, איך תהי' הקללה אל העולה הזה והמברך עלי', אלא שיש כאן קצת נדנוד זה, נהגו בכל הקהלות שיש להם אדם מיוחד קבוע הרגיל לעלות, ואז אין כאן בזיון התורה כלל, אבל וודאי אם אין שם אדם המרוצה לעלות, חלילה להניח את התורה כך בבזיון, רק כל הקודם לעלות הרי זה משובח ויתברך מאדון הברכות. וכן ראיתי במורי הגאון המופלא כמהור"ר שלמה דאוסטרא ז"ל שאם הי' שם שום מניעה בעיני הבריות לעלות, לא רצה להניח הס"ת פתוח בבזיון, רק קידם הוא ועלה. ושמעתי פי זקן אחד שראה בקהלת טונווערד כי בשבת של פרשת תוכחה עמדה הספר תורה פתוחה בבזיון כמה שעות, שלא הי' כאן מי שירצה לעלות,

הגה"ק רבי שלמה אב"ד בק"ק קשאנוב אמר: כי לכן קוראין התוכחה בקול נמוך כי על פי סוד הקללות המה ברכות, וסוד אומרים בלחישא.

(אמרי קודש- אהבת תורה כג)

ונראה למשל כי הפסוק הגר אשר בקרבך יעלה מעלה מעלה, כי הגר קאי על הנשמה, שהיא כגר בארץ, והרוחניות שבך יעלה מעלה והגופניות תרד מטה מטה" הוא ילוך מלשון חיבור, הוא יחבר את הגופניות לרוחניות, ולא הרוחניות לגופניות. הוא יהי' לראש, הרוחנית תהי' העיקר הגופניות יהי' רק הטפל... (אהבת תורה)

נוהגים העולם למנוע לעלות לפני הספר תורה בפרשת התוכחה כי יראים פן תדבקם כל הרעה שקורא לפני החזן מעל ספר התורה הזה, שאם לא זכה נעשה לו לסם המות חס ושולם. ואומרים שאם החזן הוא ת"ח, ואדם חשוב, אז יותר סכנה. כי קללת ת"ח אפילו על תנאי היא באה, ותוכחה שבמשנה תורה יש יותר למנוע לפי שנאמרה בלשון יחיד ובלשון נוכח,

המשך מעמוד ר'

והפלא ה' את מכותך ואת מכות זרעך מכות גדלות ונאמנות וחלים רעים ונאמנים. (כח, נט)

וחליים רעים ונאמנים. ישנם ב' מיני חלאים, אחד חולי ידוע ונראה לעין כל, והב' חולי אשר איננו נראה ונגלה, רק החולה צריך להאמין לדברי הרופא כי חולה הוא, וצריך להזהר בלבתי יתרושל מקחת כל הסמים שצוהו הרופא. וזהו הפי' חליים רעים, שכל אחד רואה והחולה מרגיש את חלייתו, ונאמנים, שאין החולה מרגיש כלום אלא שהרופא מצא בו מחלה נוראה. (שארית יעקב, מהרה"ק רבי ישראל יעקב ב"ר יו"ט אלגזי זצוק"ל)

בבקר תאמר מי יתן ערב ובערב תאמר מי יתן בקר. (כח, סז)

יש לפרש הכתוב הזה לטובה. דהיינו, בוקר מלשון ביקור ודרישה, וערב הוא לשון מתיקת, מלשון יערב נא שיחי עליך. וזהו כוונת הכתוב. בבוקר, כלומר כשתדרוש ותבקר אחר השם

{ ואמרו רז"ל (תנחומא נצבים ג) שמפני זה רצו ישראל לפרוק מעליהם עול מלכות שמים בימי יחזקאל ששאלו את יחזקאל עבד כהן מהו שיאכל בתרומה אמר להם כתיב כבר בתורה (ויקרא כב, יא) קנין כספו וכו' הם יאכלו בלחמו. ושאלוהו עוד אם מכרו הכהן לזרים מהו דינו אמר להם שוב אינו אוכל בתרומה, אמרו לו אף אנו כיון שמכרנו הקב"ה לנבוכדנצר שוב אין אנו מחויבין לשמור את מצות ה', ואמר להם יחזקאל העולה על רוחכם הי'ה לא תהי' (יחזקאל כ, לב) וכו' } ומפני זה קרא לו ה' יתברך עבד שכל מה שקנה עבד קנה רבו (פסחים פח:): ואם כן לא יוכלו לצאת מרשותו של הקב"ה לפרוק עול מלכות שמים מעליהם. וזהו שאמר הפסוק והתמכרתם שם לעבדים ולשפחות, כלומר כי הבעלים שלכם יהיו עבדים להשם יתברך, ומפני זה ואין קונה, לא יהי' להם בכס שום זכות וקנין, והבן זה. (ראשי בשמים)

יתברך בכל נפשך ובכל מאודך, תאמר מי יתן ערב, דהיינו המתיקות מבורא כל העולמים... ובערב, כשתגיע לגודל המתיקות מהבורא יתברך תאמר שוב מי יתן בקר, לדרוש ולבקר עוד יותר ויותר אחר השם יתברך כי הוא דבר שאין לו סוף. (באר משה)

והשיבך וגו' והתמכרתם שם וגו' לעבדים ולשפחות ואין קנה. (כח, סח)

יובן על פי מה ששמעתי מחותני הרב הקדוש רבי איציקל מראדוויל זלה"ה שבכה על זה כמה שעות לדעת פירושו, ובא אליו אביו הקדוש [הרה"ק רבי יחיאל מיכל מוזלאטשוב זצ"ל] ואמר לו שהפירוש הוא על דרך מה שאמרו רז"ל (סנהדרין קה.) שהקב"ה קרא לנבוכדנצר עבדי (ירמי' מג, י) שגלוי לפניו יתברך שישראל יהיו נמסרין לידו.

פינת תורה דבי מדרשא

מאמרים ושיחות ממו"ר הרב אליעזר יודא מאליק שליט"א
אב"ד דקהלתינו קהל טורי זהב אליק

הנאמרים בבית מדרשינו בעת רעווא דרעווין בשבוע העבר

בי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבית שבינו. (כא, י)

במסירת ההודעה, והאמת היא שהאוניי שטבעה אינו שלו. ואכן כששמע הגביר את הבשורה קם על רגליו וחזר להיות כאחד האדם, ולא התעלף יותר.

והנה בעוד שהחסידים חשבו שהרבי אמר מה שאמר רק כדי להרגיע את העשירי, התפללו לאחר מכן לשמוע שאכן לא האוניי של החסיד היא שטבעה, אלא היתה זו ספינתו של איש אחר. ניגשו החסידים אל הרבי ושאלוהו, מאין להרבי זו. וכי נביא הוא.

השיב להם הרבי: לא נביא ולא בן נביא אנכי, אבל כששמעתי שהחסיד שלי אינו מכליח להתגבר על הצרה שצאה עליו, ולמרות הפעמים הרבות שעוררוהו הוא מתעלף כל פעם מחדש, הבינתי שהספינה אינה שלו, שהרי לא יתכן שהקב"ה יעמיד אותו בנסיון שהוא אינו יכול לעמוד בו. כי מי שנתן לאדם את הנסיונות, נתן לו גם את הכוחות לעמוד בהם.

כבני אנוש רציבים בודאי לרחם על מי שנאלץ לבצע משמיות הקשות מכפי יכלתו. אולם כאשר המדובר במשא—נסיון שהקב"ה הטיל על שכמו של אדם, אין ספק שמי שהטיל את התפקיד, הוא לאו מראש שיהיו לבצע התפקיד כלים מתאימים שבעזרתם יוכל להותיא לפועל בשלימות את המשמיה שהוטלה עליו.

עומדים אנו כעת בחודש אלול, צעת שידו של הקב"ה פתוחה לקבל שדים, וזה חסד גדול מהקב"ה שנתן לנו בכל שנה, זמן מיוחד כל חודש אלול, לשבוע על כל המעשים של כל השנה, ולא עוד אלא שע"י תקיעות שופר מתעורר כל אחד כדי להכין נפשו להיום הדין הגדול והנורא, לפשפש במעשיו ולשוב אל ה' כדי שילא זכאי לדיון ביום המשפט, ומי יאמר זכיתי לבי

הש"ת יעזור שנזכה להכין עצמנו כדבעי למהוי, ושנזכה עוד בזו השנה להושע בישועות ורפואות פרנסה בריוח, בני ברוכי חיי אריכי ומזוני רוויחי וזוגים הגונים וסייעתא דשמיא, ושנזכה לראות במהרה בישועתן של ישראל ושמחתן, ובהתרוממות קרן התורה וישראל ובהתגלות כבוד שמים עלינו בצ"א.

ומזבא בגמרא (כתובות לג:): שאילו היו מענים ומלקים את חנניי מישאל ועזרי' לא היו עומדים בעינויים. הם היו נכנעים ומשתחוים לאלם.

ולכאורה תמוה: מי גילה זאת לחז"ל. מי יכול לדעת זאת מראש מה יהי' אלל הזולת.ומכל שכן של שלשה אנשים. ועוד גדולי עולם. ועוד תמוה, נניח שידעו זאת ברוח הקדש, לשם מה לדבר בגנותם של לדיקים אלו שקידשו שם שמים ולהמעיש בשבחם.

ואם כפי שאמרו חז"ל שסורי גוף ממושכים קשים יותר, מדוע לא עלה על דעתם של נבוכדנצר וקלסיו לייסר את הלדיקים הללו עד שבודאי היו נכנעים ומשתחוים.

ומבאר הרה"ק רבי יחיאל מאלבסנדר ז"ע בספרו מלא חן, והוא עיקר ויסוד בעניני הנסיונות הגשליים לאדם ממרומים: אין הקב"ה חפץ חלילה להכשיל את האדם, ולפיכך לא ישלח לו לעולם נסיון שלא יוכל לעמוד בו. וכמאמר הגמרא (עבודה זרה ג.) אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו. וכן להיפך: חפץ הוא לזכות את האדם ולהרבות את שכרו, ולפיכך ישלח לו נסיון שעמו יוכל להתמודד.

מהיכן אנו יודעים שחנניי מישאל ועזרי' לא היו עומדים בנסיון של עינויים. מענם העובדה שלא הועמדו בו, ולא התנכו בו. ולשם מה גילו לנו זאת חכמים. לא חלילה כדי להמעיש במעלתם, אלא כדי ללמדנו כלל השבוע זה: שאם הועמדנו בפני נסיון—הרי זה אות וסימן שמאפים מאחורו שנעמוד בו, ויש לנו את הכוחות לעמוד בו.

ומעשה שהי' אצל הרה"ק רבי ישראל מרוזין ז"ע, שאחד מחסידיו שהי' עשיר גדול, גביר מופלג, פעם אחת כשהי' נכה בחתונה, שאחת מאוניותיו הגדולות, שהובילה סחורות יקרות במיוחד, טבעה בים. למשמע הבשורה הלא—טובה לא עמדו לו לבו של האיש, והוא התעלף במקום.

המקורבים ובני הבית מנסים להחיותו, והנה הוא שוב נופל ארצה ומאבד את הכרתו. וכך עוד פעם ועוד פעם. בצר להם באו החסידים אל רבם ושאלוהו מה לעשות. אמר להם הרבי: לכו ועוררו פעם נוספת, ואמרו לו שחלה טעות

וברש"י מביא את דברי חז"ל (ספרי כא, א): במלחמת הרשות הכתוב מדבר שבמלחמת ארץ ישראל אין לומר ושבית שבינו שהרי כבר נאמר לא תחי' כל נשמה והיינו שרציכים להורגם ולא לקחתם בשבי.

ובזוהר הק' (זוהר חדש פרשת כי תלך ל"ו.) מבאר כי תלך למלחמה על אויבך לא איהו יה"ר לאנן רציכין למיפק לקבל' במלין דאורייתא ולקטרגא ליה וכדין יתמסר בידא דבר נש כמה דאתמר ונתנו ה' אלקיך בידך ושבית שבינו.

ומבאר הרה"ק רבי בונם מפרשיסחא ז"ע שבזמן שהיו ישראל על אדמתם והיתה ידם תקיפה להלחם עם אויביהם בפועל, אזי פשט הכתוב ה' מכוין למלחמה הגשמית, והרמז שבה ה' מכוון למלחמה הרוחנית עם יצרו הרע. אך בזמן הזה שאין ידיו תקיפה למלחמה בפועל, אזי פשט הכתוב מכוון למלחמת הילך, ודבר הקרוב לפשטו של מקרא הוא יותר התקבל על דעת האדם, ויותר בניקל לו לזאת להלחם ביצרו ולקיים את ליווי קונו.

בנ"ך דניאל מובא המעשה במלך נבוכדנצר, שאימתו היתה מוטלת על עולם ומלואה, הקים פסל ענק אלם זהב שהתנשא לגובה ששים אמה, שסימל את מלכותה של בבל אשר לא תיגמר לעולם. ואיזה שביום חנוכתו כאשר ישמעו כלי הנגינה מנגן כל האנשים ישחווו על פניהם ארצה להפסל, וכל מי שלא ישחווו להפסל ישרוף באש. אנשים מבבל הלשינו על חנניי מישאל ועזרי', גדולי ומנהיגי כלל ישראל באותה תקופה נוראה על כך שלא השחווו לפסל, והם הובאו לפני נבוכדנצר כדי שיוכח בכך בעלמו. משעמדו בסירובם להשתחוות לפסל הם הושלכו לכבשן האש אשר חומו האבן מעבר לרגיל בגלל שהכעיסו את המלך. מרוב החום בכבשן, האנשים אשר הובילו את חנניי מישאל ועזריה לכבשן נשרפו בעלמם בחום הנורא, והאש היוקדות שלטה בכבליים ושיחררה את השלשה, שטיילו בכבשן כבצ"ת. אף שעה משערות ראשם לא נחרכה.

בגדיהם לא נשרפו ואף ריח השריפה לא נספג בהם. גדול ה' קידוש שמים, ונבוכדנצר עלמו הודיע על לכל מדינותיו.